

RO PÅ

- HJÆLP TIL MENNESKER MED ANTISOCIAL PERSONLIGHEDSFORSTYRRELSE

MORTEN HESSE & BIRGITTE THYLSTRUP, CRF, AU

DAGEN I DAG

- > 9.00 – 10.30: Velkomst, om antisocial personlighedsforstyrrelse, *Ro På* og resultater fra undersøgelsen.
- > 10.45 – 12.00: Vi gennemgår arbejdsbog, øver og reflekterer
- > 12.00 – 13. 00: Frokost
- > 13.00 – 14.00: Videre med arbejdsbog
- > 14.15 – 15.00: Opsamling, dagen i dag, snak om perspektiver

---

TO OG TO - PRÆSENTATION

- › Hvor arbejder jeg
- › Hvilken rolle spiller antisocial personlighedsforstyrrelse i mit arbejde?
  - › Klienter?
  - › Organisation?
  - › Kolleger?

BAGGRUND FOR RO PÅ

- > En stor andel af mennesker med stofproblemer har samtidig problemer med kriminalitet og impulsiv adfærd
- > Udgør en særlig udfordring for behandlingssystemet

ANTISOCIAL PERSONLIGHEDSFORSTYRRELSE

- > Livslangt mønster af adfærd, der krænker andres rettigheder
- > Begyndt før det fyldte 15. år
- Kriminalitet
- Uærlighed
- Aggressivitet
- Impulsivitet
- Risikotagning
- Uansvarlighed
- Nedsat evne til at føle anger

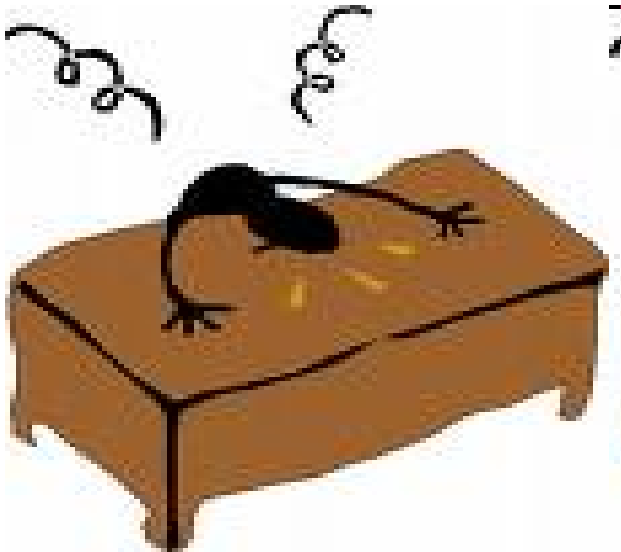
IDÉEN BAG RO PÅ

- > Inkludere borgerne mere inden for misbrugsbehandling, kriminalforsorg, psykiatri, socialt arbejde, uddannelse og arbejde
- > Se antisocial personlighedsforstyrrelse som en diagnose, vi bruger til at udpege nyttige og brugbare interventioner og tilbud for borgerne

BILLEDET I DAG

EKSEMPLER

- > Møder ustabil
- > Utilfredse med behandlingen
- > Aggressiv, truende, manipulerende adfærd
- > Kommer i karantæne
- > Dropper ud

- > Psykiatrisk diagnose, som ofte resulterer i eksklusion fra behandling fordi nogen ikke kan/vil hjælpes, ikke kan rummes, eller ikke kan bruge tilbud og støtteforanstaltninger

---

ET LET TILGÆNGELIGT VÆRKTØJ

- › Ikke tage lang tid at lære og kan læres af mange
- › Støtter professionelle i arbejdet med borgerne
- › Støtter borgernes oplevelse af at blive mødt uden at blive (be)dømt
- › Støtte at de problemer, som er forbundet med deres adfærd reduceres, og at det bliver mindre nødvendigt at bruge rusmidler
- › Støtte engagement i samlet længerevarende og bred indsats hvis relevant

---

FOKUS FOR SAMTALERNE

- > Snakke om det der sker i klientens liv, som er forbundet med antisocial personlighedsforstyrrelse
- > Snakke om det giver mening at vælge at tænke og handle på andre mere hensigtsmæssige måder, og hvordan de bedst kan bruge den hjælp, de tilbydes
- > Bevidstgørelse om den antisociale adfærd og støtte motivation til forandring

---

INDHOLD

- > 1. Hvorfor arbejde med impulsiv livsstil? - drømme, mål, kerneproblemer
- > 2. Udløser, reaktion, konsekvens - forenklet adfærdsanalyse
- > 3. Stolthed og selvtillid/selvværd
- > 4. Værdier
- > 5. Socialt netværk
- > 6. Opfølgning og planer for behandling fremover

TILGANG

- › Psykoedukativ og motiverende, ikke psykoterapi
- › Mange nedskrevne spørgsmål
- › Opgaver der løses i fællesskab
- › Handouts til hver samtale
- › Hjemmeopgaver

KORT OM UNDERSØGELSEN

- › Projekt i 13 kommuner
- › Ambulant behandling
- › Screening og baseline-måling gennemført af behandlere
- › Lodtrækning til standard behandling eller standard behandling + *Ro På*
- › Samtaler gennemført af 2-3 behandlere hvert sted, 2 dages kursus
- › Opfølgning efter 3, 9, 15 måneder

13 KOMMUNER, 23 KLINIKKER

› 13 kommuner, 23 klinikker

- › Odense
- › København
- › Esbjerg
- › Fredericia
- › Køge
- › Silkeborg
- › Slagelse
- › Roskilde
- › Århus
- › Glostrup
- › Horsens
- › Svendborg
- › Gladsaxe

SCREENING

- > Diagnose efter struktureret interview (MINI International Neuropsychiatric Interview) (Lecrubier et al., 1997; Sheehan et al., 1997)
- > Samtykke til deltagelse og opfølgning (med undtagelser)

BASELINE

- › Kontaktoplysninger
- › Erfaring med arbejde og stoffrihed
- › Boligforhold/institutionsophold
- › Uddannelse, indkomst
- › Behandling
- › Længde
- › Medicin
- › Tilfredshed
- › Stof/alkoholbrug sidste måned
- › Udgifter, oplevet bekymring og behov for hjælp, kriminalitet, afhængighed
- › Kontakt netværk/oplevelse af kontakt
- › Følelsesmæssig belastning
- › ADHD
- › Parathed til forandring
- › Aggression
- › Impulsivitet
- › Empati
- › Lovovertrædelser & motivation
- › ASI stof og alkoholspørgsmål
- › ASI kriminalitetsspørgsmål

DELTAGERE

- > 378 klienter screenet - > 175 indgik i undersøgelsen
- > 95 i *Ro PÅ* og 80 i standardbehandling på enheden

- > 156 mænd, gennemsnit 32,4 år (SD= 9)
- > Ca. 40% i substitutionsbehandling, 50% været i fængsel, 50% været hjemløse, 30% været indlagt i psykiatrien, 80% modtog understøttelse,

- > 70% cannabis, 67% alkohol, 41% opioider, 41 % beroligende, 41% stimulanter - 92% brugte stoffer inden for mere end en gruppe

- > Ingen forskel mellem *Ro PÅ* og TAU på nær amfetamin
- > Klienter i *Ro PÅ* flere dages amfetaminbrug ($p < .02$).

BEHANDLERNE

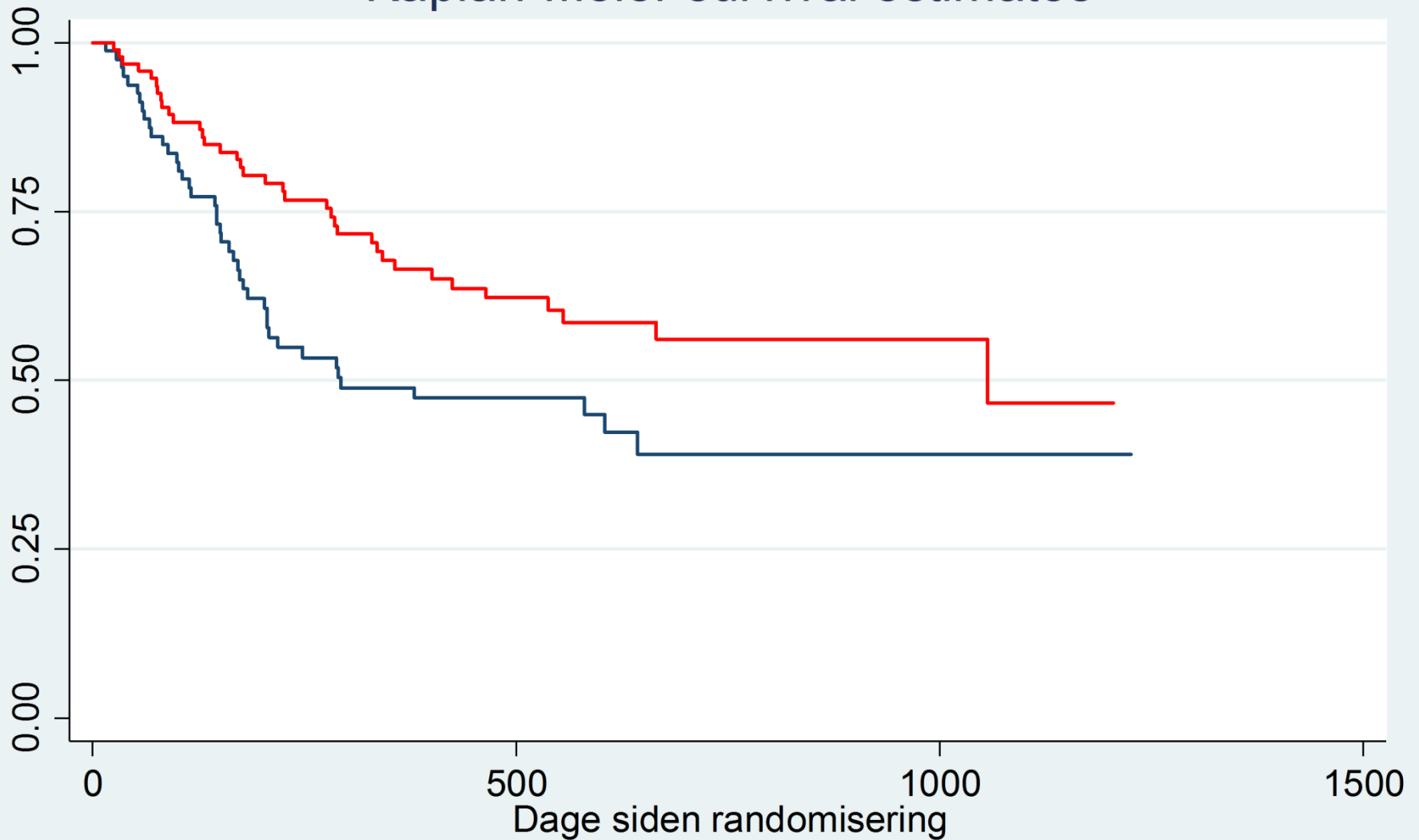
- > Valgt af lederne på enhederne
- > 59 kvinder, 2 mænd, gennemsnit 41,3 år (SD = 9.5)
- > 77% BA: Socialrådgivere, sygeplejersker
- > 15% mindre end BA: Sosu-assistent, addiction counsellor
- > 7%: MA: Psykolog, læge
- > Nuværende job: 8 måneder til 8 år, gennemsnit 1,6 år
- > Misbrugsbehandling: 8 måneder til 25 år, gennemsnit 6,8 år

EFFEKT PÅ FRAFALD

- > Gennemsnit for tid til dropout var 400 dage
- > Størst for klienter i TAU (54.1%)
- > Lavest for klienter i *Ro På* (41.9%)
- > Klienter, der ikke havde antisocial personlighedsforstyrrelse (44.9%)
- > At være udtrukket til *Ro På* reducerede risikoen for frafald med 40%

Kaplan-Meier survival estimates

— Standard behandling — Ro på

UDSKRIVNINGSTATUS

	Standard	Ro På
Stadig i behandling	26	34
Gennemført	10	18
Mod givet råd	1	7
Udeblevet	25	20
Død	3	2
Flyttet	3	4
Indlagt	1	0
Bortvist	1	0
Fængsel	4	5
Andet	3	2

EFFEKT PÅ FORBRUG

- > 3 måneders follow-up: 79%, 6 måneders follow-up: 69%
- > **Ro PÅ flere stoffri**
  - > TAU: 12% baseline, 13% 3 og 9 måneder
  - > Ro PÅ: 3% baseline, 17% 3 måneder, 21% 9 måneder
- > **Ro PÅ mindre dagligt stofbrug**
  - > TAU: 36% baseline, 36% 3 måneder, 33% 9 måneder
  - > Ro PÅ: 42% baseline, 37% 3 måneder, 31% 9 måneder
- > Ro PÅ signifikant mindre stofbrug ved 3 måneder ($p = 0.018$)
Ro PÅ lavere score på ASI stoffer (problemer med rusmidler og medicin) ($p < 0.05$) ved 3 måneder

---

EFFEKT PÅ AGGRESSION

- > Ingen signifikante forskelle på grupperne
- > Store fald i begge grupper på både generel og interpersonel aggression

VI ØVER ARBEJDSBOG

- > **1. Hvorfor arbejde med impulsiv livsstil - Introduktion, drømme, kerneproblemer og mål**
- >
- > **2. URK-modellen - Udløser, reaktion, konsekvens - forenklet adfærdsanalyse**
- > 3. "Banditstolthed" – Stolthed, selvtillid/selv værd
- > 4. Værdier - Hvad bryder/støtter antisocial/impulsiv livsstil
- > 5. Sociale netværk – Hvad støtter/udfordrer mål
- > 6. Opfølgning (6 uger efter samtale 5)

REMINDERS

- › Vigtigt at både læse og øve
- › Vend samtaler og forløb med andre

- › Alle samtaler er sat til at vare 1 time
- › Følg manualen
- › Husk at sikre, at borgeren kan følge med
- › Vær så konkret som mulig
- › Hold fokus på borgeren

- › Hjemmeopgave ikke være en stressfaktor
- › Gennemgå hjemmeopgave i starten af hver samtale

- › Gem i samlet mappe
- › Brug NOTER
- › Vær fleksibel og ræk ud

SESSION 1

- > **Hvorfor arbejde med impulsiv livsstil? - drømme, mål, kerneproblemer**
- > 1. Grunde til at arbejde med impulsiv livsstil
- > 2. At formålet med 'Ro på' er at hjælpe mennesker med at blive opmærksomme på deres impulsive tanker og livsstil, som fører til problemer med for eksempel misbrug af stoffer, andre mennesker og politiet
- > 3. De fire områder, "Mig selv først", "Gå over andres grænser", "Bryde sociale regler", og "Uansvarlighed"
- > 4. Mål for fremtiden, som er konkrete, realistiske og tidsafgrænsede
- > 5. Hjemmeopgave

VI ØVER

- > Rollespil af start (drømme og formål)
- > Vi øver de fire områder to og to
- > Vi samler op i plenum

De fire områder

Vis arbejdsark (2) med skemaet over de fire områder og sig:

Vi vil nu arbejde med fire områder, som man tit handler på, når man er impulsiv og tager de hurtige genveje. Jeg vil bede dig fortælle, om du genkender nogle af dem.

Gennemgå de fire områder og bed borgeren komme med eksempler inden for hvert område. Skriv eksempler fra borgerens eget liv ind under hver firkant. De må gerne være meget konkrete.

Pres ikke, men kom med eksempler, som ligger tæt op af borgerens liv, og se om det ikke hjælper borgeren på vej. Jo mere konkret du kan være, jo bedre.

Nævn gerne eksemplerne skrevet med fed for hvert område (se nedenfor), hvis borgeren har svært ved at komme med eksempler.

Hvis borgeren tøver med at svare: Spørg, hvilken af områderne han eller hun genkender mest, eller som skaber flest problemer.

Husk at give positive tilbagemeldinger på alle forsøg.

1. Mig selv først – Handle på at opfylde egne behov uden nogen form for mådeholdenhed (kan for eksempel vise sig ved stofmisbrug, hasardspil, relationer, få en masse tatoveringer, blive utålmodig og aggressiv når man skal vente på, at det bliver ens tur, for eksempel i medicinudleveringen).

2. Bryde sociale regler – Bryde loven eller sociale regler for hvordan vi behandler hinanden i et bestemt miljø (lovovertrædelser, skade eller krænke andre ved ikke at følge fælles sociale regler).

3. Gå over andres grænser – Handle på en måde der ikke respekterer andres rettigheder (ved at skade og krænke andre, for eksempel udnytte eller mishandle familie eller venner eller ved at bruge eller true med at bruge våben).

4. Uansvarlighed – Ikke at overholde aftaler med sig selv eller andre på en social acceptabel måde (ikke betale børnepenge, ikke gøre ting færdige, ikke holde aftaler med andre, ikke være en ansvarlig medarbejder).

Arbejdsark 2. De 4 områder

Mig selv først –

Handle på at opfylde egne behov uden nogen form for mådeholdenhed.

Gå over andres grænser –

Handle på en måde der ikke respekterer andres rettigheder.

At bryde sociale regler –

Bryde loven eller sociale regler for hvordan vi behandler hinanden.

Uansvarlighed – Ikke at overholde aftaler med sig selv eller andre.

SESSION 2

- > **Udløser, reaktion, konsekvens - forenklet adfærdsanalyse**
- > 1. Arbejde med problemer relateret til impulsiv livsstil.
- > 2. Gennemgå URK-modellen
- > 3. Arbejde med URK-modellen
  - > Gå igennem et eller to af eksemplerne i modellen
  - > Nye eksempler fra borgerens hverdag
- > 4. At have et valg (adskille udløser og reaktion)
- > 5. Videre arbejde med URK-modellen

VI ØVER

- > Rollespil af URK-model
- > Vi samler op i plenum

Formål med 2. samtale: URK-modellen

URK-modellen – udløser, reaktion, konsekvens – er den model, hvor borgeren begynder at arbejde mere konkret med, hvordan hans eller hendes impulsive livsstil fungerer i det daglige, og hvordan den også kan ændres i det daglige.

I dag skal vi arbejde med de problemer, man kan opleve, når man har en impulsiv livsstil.

Vis arbejdsark 3 med URK-modellen og sig:

Her er det vi kalder URK-modellen. Denne model kan bruges til at gøre konsekvenserne af vores handlinger mere tydelige.

Man kan altså bruge URK-modellen til at kigge på ens impulsive handlinger og på de problemer, som de har medført. Og så kan man overveje idéen i at stoppe op, få lidt ro på, og så vælge at reagere og handle anderledes. Det er det, som vi skal arbejde med i dag.

Her er, hvordan modellen fungerer: En bombe har en udløser. Når udløsermekanismen på bomben aktiveres, eksploderer bomben. Så har vi balladen. URK!

URK!

U = Udløser: Hvad fik bomben til at springe? Kan være en situation i fortiden, nutiden, eller i fremtiden.

R = Rektion: Hvorfor sprang bomben? Hvordan reagerede man på situationen? Hvordan handlede man impulsivt?

K = Konsekvens: Hvad skete der da bomben sprang? Hvad var konsekvensen af den måde man reagerede på? Hvad kostede det en selv eller andre?

Situation	Udløser	Reaktion	Konsekvens
<p>Mike får at vide af sin sagsbehandler, at der ikke er flere penge denne måned. Mike råber og truer sagsbehandleren, inden han går.</p>	<p>Får et nej, afvisning, ikke flere penge.</p>	<p>Råber, truer, går.</p>	<p>Ingen penge, dårligt humør, konflikt med sagsbehandler, skræmmer andre, måske karantæne.</p>
<p>Steffen er kommet ud af fængsel. På vej hjem køber han noget stof og alkohol, og kommer påvirket hjem til familien.</p>			
<p>Johns kæreste er vred på ham. John siger til sig selv: "Jeg kan ikke klare at blive afvist. Uden hendes kærlighed er jeg ingenting. Alt er lige meget".</p>			

DE ANDRE SESSIONER

- > 3. "Banditstolthed" – Stolthed, selvtillid/selvværd
- > 4. Værdier - Hvad bryder/støtter antisocial/impulsiv livsstil
- > 5. Sociale netværk – Hvad støtter/udfordrer mål
- > 6. Opfølgning (6 uger efter samtale 5)

OPSAMLING

- > Dagen i dag
- > Indtryk af arbejdsbog
- > Hvordan kan jeg arbejde videre med målgruppe/arbejdsbog på min arbejdsplads
- > Hvad har jeg brug for videre frem

TAK FOR I DAG

- > Hvis I har tanker, som I gerne vil dele, så skriv gerne til os på
- > Morten: mh.crf@psy.au.dk
- > Birgitte: bt.crf@psy.au.dk